

5.

Niels Rosenkrantz og Forordningen af 5. Januar 1813.

Ved Aage Friis.

Medens det er vel bekendt, at en Mængde højtstaaende Personer ved Nytaarstid 1813 benyttede deres Viden om den skæbnesvangre Finansforordning til at sikre sig selv mod Tab eller endog til Berigelse ved dristig Spekulation, er det fremhævet (jfr. Museum: 1890 S. 71 og Rubin: 1807—14 S. 289), at Udenrigsministeren Niels Rosenkrantz optraadte som en retskaffen Mand og indigneret afviste en dreven Pengemands Tilbud om Hjælp til Spekulation ved Indkøb af Obligationer. Denne Fortælling finder en Bekræftelse ved efterfølgende Brev fra ham til Finansministeren Ernst Schimmelmann, der findes i dennes Papirer i Rigsarkivet (Nr. 17, Pakken med Breve fra danske Diplomater etc.).

Naar Brevets Ordlyd tyder paa, at Rosenkrantz overhovedet intet har vidst om Forordningen før dens Fremkomst, saa synes dette ganske vist utroligt, og Meningen er maaske blot, at Rosenkrantz hverken har kendt Motiver eller Detailler for Offentliggørelsen. Brevet har iøvrigt betydelig Interesse som Supplement til Samtidens hvasse Kritik af Forordningen. Rosenkrantz's Dadel lader intet tilbage i Tydelighed og synes ikke uberettiget, hvis man virkelig har lavet den dybtindgribende Forordning uden Spor af Hensyntagen til Forholdet til Udlandet.

J'ai bien des graces à rendre à Votre Excellence de la communication qu'elle vient de me faire en m'envoyant les imprimés, qui contiennent les motifs qui ont déterminé le Roi à établir le changement qui fait l'objet de l'Edit R^e du 5. du courant.

Il ne peut naturellement pas m'appartenir d'émettre une opinion sur un plan qui est déjà établi, & dont je n'ai du avoir connoissance avant que par son apparition, j'en éprouve l'effet avec tout le public.

Je ne puis donc pas croire que les rapports de la

monarchie avec les Gouvernemens étrangers ont été envisagés com̄e devant avoir quelque influence sur le changement, qui a été jugé nécessaire pour le maintien des rapports entre les sujets du Roi en leurs qualités respectives de créanciers & debiteurs, et pour attribuer au Gouvernement des revenus en realités en remplacement de ceux dans un papier sans valeur. Il seroit plus que présomtueux à moi de vouloir donner à Votre Excellence des assurances propres à La tranquiliser à l'égard des dangers dont l'État est menacé. Il est, com̄e Vous le savez bien, Monsieur le Comte, dans la volonté du Roi d'en détourner les effets de ses Peuples. — J'exécute avec zèle & fidélité les ordres que Sa M^{té} daigne me donner. Les resultats des sages combinaisons du Roi dependent de la Providence Divine.

En réitérant à Votre Excellence mes remercimens j'ai l'honneur de La prier de vouloir bien être persuadée de ma haute & respectueuse reconnoissance.

ce 16. Janvier 1813.

N. Rosenkrantz.

Nyt fra historisk Videnskab i Ind- og Udland.

Dr. William Christensen, hidtil Assistent i Rigsarkivet, er bleven udnævnt til Arkivsekretær fra 1. Febr. 1898.

Karl Ad. Konst. Höfler, tidligere Professor ved det tyske Universitet i Prag, er død 29. Decbr. 1897, 87 Aar gl. Hans historiske Forfatterskab har strakt sig over vidt forskellige Emner; bl. hans Skrifter kan nævnes: *Kaiser Friedrich II* (1844), *Der Congress von Soissons* (1.—2. Bd., 1871—76), *Der Aufstand der castillianischen Städte gegen Karl V* (1876), og *Papst Adrian VI* (1880); desuden har han offentliggjort mange Afhandlinger i Wiener Akademiets Skrifter og i Archiv für oesterreichische Geschichte. Han har paa tysk Side spillet en stor Rolle i Nationalitetskampen i Böhmen.